

Skrivet av Jakob Lien 2010-07-01 kl. 00:00

PRINT

Litteratur: Pär Thörn, Röda rummet (alfabetisk)

[Kritik](#)

Röda rummet omladdad

Pär Thörn

Röda rummet (alfabetisk)

Drucksache

Listor, arkiv och olika former av databaser är en form av litteraturens restprodukter. Likväl är det ett bärande moment för att läsaren, kritikern och forskaren ska kunna sortera och sälla bland ett ständigt växande textmaterial. Utan listans, arkivets och databasens inre logiker skulle vi för länge sedan gått vilse i litteraturens labyrinter, som i Jorge Luis Borges klassiska novell "Biblioteket i Babel" där människan tappat kontrollen över bibliotekets sorteringsmekanismer.

Men vad händer när man utsätter själva den skönlitterära texten för dessa sorteringsmekanismer, när man upphäver den skönlitterära textens kommunicerande idé? Det är en fråga som ställs på sin spets i Pär Thörns nya bok *Röda rummet (alfabetisk)*, där varje kapitel i August Strindbergs kanoniserade klassiker sorterats i alfabetisk ordning.

Även om man inte i en handvändning hittar lika konsekvent genomförda operationer som den i Thörns senaste bok finns det ändå flera viktiga föregångare och inspirationskällor. Jag tänker på Åke Hodells *Bruksanvisning för symaskinen Singer Vitoria*, roman från 1966, där han genom att på framsidan av en symaskinsmanual lägga till sitt eget namn, förlag, samt ordet *roman*, i ett slag förändrar läsarens förståelse av bruksanvisningens teknologiska terminologi. Men den tydligaste referensen går nog ändå till den franska Oulipogruppern (ungefär Verkstad för Potentiell Litteratur) som sedan 60-talet utmanat gränserna för vad som är litteratur.

När jag sitter och läser *Röda rummet (alfabetisk)* kommer jag att tänka på en formulering av Jonas (J) Magnusson om Oulipoförfattaren Georges Perec och dennes arbete med sitt opus *Livet en bruksanvisning*, som mycket väl skulle kunna vara en beskrivning av Thörns konceptuella tillvägagångssätt: "Rörelsen mot det uttömmande är ett av de mest karaktäristiska dragen i Perecs skrivande, med dess många inventeringar, listor, tabeller, diagram och permutationer."

På samma sätt som Oulipogrupperns experiment med matematiska algoritmer en gång banade vägen för ett mer konceptuellt skrivande, visar nu Thörns arbete utifrån alfabetets och listans principer att litteraturens vitalitet inte nödvändigtvis bygger på en författare i kontakt med en översinnlig storhet. Däremot behöver man vara en skicklig hantverkare och ha ett gott sinne för vad som är ett genomförbart och intressant koncept - det har Pär Thörn som i sin senaste bok kastar nytt ljus över en klassiker som snart skulle riskera att börja damma. Varje bygge behöver renoveras med jämna mellanrum, men den här gången har *Röda rummet* inte bara fått ny färg utan även stambytt. Fram träder ett äldre verk, som vore det skrivet helt på nytt.

Följderna av detta tilltag kan lätt avfärdas som en oskyldig lek, men faktum är att man efter ett par läsningar upptäcker att texten (på nytt) laddats med politisk kraft. Det jag som tidigare varit en central del i textens tematik har i den remixade versionen sidoordnats och likställts med textens andra element på ett sådant sätt att det över huvudtaget är svårt att tala om ett jag i traditionell bemärkelse. Samtidigt framträder själva det typografiska ordet *jag* tydligare än någonsin tidigare på boksidas visuella uppslag.

Jakob Lien

Pär Thörn Foto Emi-Simone Zawall

[< Föregående](#)[Nästa >](#)